

¹Zavod za stomatološku protetiku ♦ Stomatološki fakultet
Sveučilište u Zagrebu ♦ Gundulićeva 5 ♦ 10000 Zagreb

²Poliklinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju ♦ Matice hrvatske bb ♦ 10410 Velika Gorica

³Klinički zavod za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju
Klinički bolnički centar "Sestre milosrdnice" ♦ Vinogradska 29 ♦ 10000 Zagreb

⁴Zavod za dentalnu antropologiju ♦ Stomatološki fakultet
Sveučilište u Zagrebu ♦ Gundulićeva 5 ♦ 10000 Zagreb

⁵Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju "Dr. Drago Čop"
Mihanovićeva 3 ♦ 10000 Zagreb

⁶Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar" ♦ Medicinski fakultet
Sveučilište u Zagrebu ♦ Rockefellerova 4 ♦ 10000 Zagreb

RAZNE REUMATSKE BOLESTI U BOLESNIKA S POREMEĆAJEM TEMPOROMANDIBULARNOG ZGLOBA

VARIOUS RHEUMATIC DISEASES IN PATIENTS WITH TEMPOROMANDIBULAR JOINT DISORDER

Tomislav Badel¹ ♦ Ladislav Krapac² ♦ Miljenko Marotti³
Jadranka Keros⁴ ♦ Davorka Rosić⁵ ♦ Josipa Kern⁶

Svrha istraživanja je istražiti s kakvim kliničkim i radiološkim značajkama je udio bolesnika s reumatskim bolestima unutar bolesnika s poremećajem temporomandibularnog zgloba (TMZ-a).

Od siječnja 2001. do veljače 2011. konsektivno je pregledano 214 bolesnika sa kliničkim znakovima i simptomima poremećajem TMZ-a u ambulanti specijaliste stomatološke protetike. Temeljem kliničkih znakova i simptoma (bol, ograničeno otvaranje usta, škljocanje i/ili krepitacija u zglobu) postavljena je definitivna dijagnoza snimanjem TMZ-a magnetskom rezonancijom. Multidisciplinarnom suradnjom diferencirani su bolesnici (10 bolesnika prosječne dobi 49,6 godina i rasponom od 12 do 78 godina) s različitim reumatskim bolestima, a kojima simptomatologija uključuje i TMZ. Glavnina bolesnica imala je dijagnoze anterionog pomaka zglobnog diska sa ili bez popratnih degenerativnih promjena te bolesnici s primarno osteoartritisom TMZ-a, ukupno 204 bolesnika, prosječne dobi 39,4 godina (raspon 12-82 godine) i od njih 33 % muškoga spola.

Udio bolesnika s reumatskim bolestima unutar skupine bolesnika s poremećajem TMZ-a je bio vezan za razvitak suradnje s reumatološko-fizijatrijskom službom. U period od 2001. do 2006. nije bilo zabilježeno takvih bolesnika. U kasnijem periodu pet bolesnika došao je iz reumatološke ambulante, po dvoje je došlo iz ambulante polivalentnog stomatologa i oralnog kirurga, a jednu je bolesnicu preporučio specijalista dentalne patologije. Najmlađa bolesnica (12 godina) imala je

juvenilni reumatoidni artritis s bilateralnom artralgijom, ali i bez specifične radiološke promjene TMZ-a. Jedna je bolesnica zbog izostanka naknadne kontrole ostala s suspektom dijagnozom Sjörgeenovog sindroma. Još dvije bolesnice imale su potvrđenu dijagnozu Sjörgeenovog sindroma, ali smo jedna je imala korespondirajući radiološki nalaz TMZ-a (pomak diska, upalni eksudat, degenerativne promjene). Dvije bolesnice su imale ankilozantni spondilitis, od toga jedna s nespecifičnim degenerativnim promjenama i hipertrofičnim diskom TMZ-a, a druga s izraženim degenerativnim promjenama u jedno i eksudatom s pomakom diska u drugom TMZ-u. Preostale četiri bolesnice s reumatoidnim artritisom imale su ili pomak diska ili degenerativne promjene TMZ-a. Prosječna bol u TMZ-u na vizualno-analognoj skali (VAS 0-10, 0 bez bolova, 10 najjača bol) je bila 6,67, u rasponu od 3 do 10. Za razliku od njih, bolesnici s osteoartritisom i/ili pomakom diska TMZ-a su imali prosječni intenzitet boli u TMZ-u 6, s rasponom od 1 do 10. Zaključak: reumatske bolesti mogu zahvatiti, poput ostalih zglobova, i TMZ, što podrazumjeva i poremećenost žvačnog sustava, pri čemu je bol najdominatniji simptom. Za orofacijalnu regiju specifičan je Sjörgeenovog sindrom, jer primarno ga karakterizira simptomatologija usne šupljine (kserostomija). Pokazalo se je da radiološka dijagnostika, bez obzira što je magnetska rezonancija dijagnostički zlatni standard, ne treba korespondirati s intenziteom atralgije. Degenerativne promjene u smislu osteoartritisa te pomak diska redovito su uzrok ar-

tralgije i drugih simptoma TMZ-a u glavnine bolesnika bez komponente reumatske bolesti (njih 214), što je i međuspecijalističkom suradnjom potvrđeno te naknadni kontrolama.

Prospektivna unicentrična studija pokazala je udio bolesnika s reumatoidnim obilježjima poremećaja TMZ-a u samo 4,9% bolesnika tijekom desetogodišnjeg tra-

janja. Praćenje bolesnika je kontinuirano, ali je još nemoguće raditi usporedbe u segmentu postizanja terapijskog učinka i prognoze izliječenja zbog malog odmaka od vremena zadnje po redu pregledanih bolesnika.

Ključne riječi: temporomandibularni zglob, pomak zglobnog diska, osteoartritis, reumatske bolesti, Sjörgenov sindrom, magnetska rezonancija